

(İNGİLİZCE MAKALENİN ÖZETİ)

MİLLİ GÜVENLİK KAVRAMI ÜZERİNE BAZI DÜŞÜNCELER

Doç. Dr. Tayfun AKGÜNER (*)

I. Milli Güvenlik kavramı, Türkiye'nin son zamanlarda yaşadığı ve terörle de beslenen iç kaosla ve uluslararası ilişkilerde görülen teröre başvurma yöntemleriyle güncel bir duruma gelmiş bulunmaktadır. Ayrıca, milli güvenlik, temel hak ve özgürlükleri sınırlayan bir neden olarak da her zaman güncelliğini korumaktadır.

Milli güvenlik kavramına ve bu konuda oluşturulacak idari örgütlenmeye ilk önem veren ülke A.B.D. olmuştur. II. Dünya Savaşından sonra, milli güvenlik danışmanları, Amerikan Başkanlarının en önemli yardımcıları olmuşlardır. Milli güvenliği ilgilendiren A.B.D. Anayasasının (4), (5) ve (14) üncü ekleri ve bu eklere ilişkin A.B.D. Yüksek Mahkemesi tarafından verilen kararlar, Dünya'da ve verildiği ülkede büyük yankılar uyandırmıştır. Özellikle, Yüksek Mahkemenin «New York Times - Pentagon Papers» davasında verdiği karar, yoğun hukuksal ve siyasal tartışmalara neden olmuştur. Diğer taraftan, A.B.D.'de Yürütme Organı içinde yer alan ve 1947 yılında «Milli Güvenlik Kanunu» ile kurulan «Milli Güvenlik Konseyi», birçok ülkenin bu konudaki uygulamalarına örnek oluşturmuştur.

II. Milli güvenlik, kaypak, muğlak ve tanımı zor bir kavramdır. İlk bakışta, askeri bir kavram gibi gözükmekte ise de, gerçekten, siyasal,

---

(*) Doç. Dr. Tayfun Akgüner, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, İdare Hukuku öğretim üyesidir.

ekonomik ve hukuksal yönleri olan bir kavramdır. Milli güvenlik kavramı uluslararası belgelerde, anayasalarda, kanunlarda ve diğer hukuksal belgelerde yer almaktadır. Kavramı belirten belgelerde milli güvenliğin tanımını bulmak, biraz da kavramın doğasından kaynaklanan nedenlerle, olanaksızdır. Başarılı olmamakla beraber, Türk Hukuk Mevzuatında milli güvenliğin yapılmış iki tanımına rastlayabiliriz. Bu tanımlardan birincisini, 2945 sayılı «**Milli Güvenlik Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Kanunu**»nun 2 nci maddesinde bulabiliriz. Buna göre, «...Milli Güvenlik; Devletin Anayasal düzeninin, milli varlığının, bütünlüğünün, milletlerarası alanda siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik dahil bütün menfaatlerinin ve ahdî hukukunun her türlü iç ve dış tehditlere karşı korunması ve kollanması...»dır. Diğer bir tanım da, «**Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Yönetmeliği**»nin 3 üncü maddesinde yer almaktadır. Bu tanım uyarınca, milli güvenlik, «... dışarıdan ve içeriden yapılabilecek her çeşit taarruzlara, bozguncu teşebbüslere, tabii afetlere ve büyük yangınlara azimle karşı koyabilmek, Devlet otoritesini muhafaza ve devam ettirmek ve bir savaştan galip çıkabilmek için bütün millî kudret, gayret ve faaliyetlerin tam olarak kullanılmasıdır...».

III. Uluslararası belgelerde, genellikle, milli güvenlik nedeniyle, temel hak ve özgürlüklerin sınırlanabileceği kabul edilmektedir. 1961 ve 1982 tarihli T.C. Anayasalarında, bazı kanunlarda ve İdare'nin düzenleyici işlemlerinde, milli güvenlik teriminin bulunduğunu biliyoruz. 1961 Anayasasının 11 ve 1982 Anayasasının 13 üncü maddelerine göre, temel hak ve özgürlükler milli güvenliğin korunması amacıyla sınırlanabilir. Pasaport Kanunu, Türkiye Radyo Televizyon Kanunu ve diğer birtakım kanunlarda da milli güvenlik terimi yer almaktadır. Anayasa Mahkemesi ve Danıştay da, çeşitli tarihlerde vermiş olduğu kararlarda milli güvenlik kavramını yorumlamışlardır.

IV. Milli güvenliğin sözkonusu olduğu uygulamalarda bir ülkenin, ülkede yerleşmiş düzenin ve halkın iç ve dış güvenliğinin tehditlerden korunması akla gelir. Dış güvenliğin korunması, savaşta veya barışta yabancı devletlerden gelecek tehditlere ve saldırılara karşı; iç güvenliğin korunması ise, Devlet tüzel kişiliğinin silahlı ayaklanmaya, kalkışmaya, vahim şiddet hareketlerine karşı korunmasıdır. Milli güvenlik «**kamu düzeni**» ile karıştırılmamalıdır. Bu iki kavram birbirinden farklıdır. Milli güvenlik kapsam bakımından, kamu düzenine göre daha geniş ve çok yönlü bir kavramdır. Milli güvenlik, ülkenin, halkın ve yerleşmiş düzenin devamını sağlayan üst düzeyde, siyasal birtakım kararların alındığı, koşulların gerçekleştiği durumlarda ortaya çıkar. Kamu düzeni ise, hal-

kın günlük yaşantısının, güvenlik sağlık ve sükûn içinde devamı için alınan önlemlerin bütünüdür. Bu anlamda, kamu düzeni, kolluk faaliyetini içine alır.

Milli güvenlik konusunda çalışan bir hukukçunun araştırması gerekli nokta, temel hak ve özgürlüklerle milli güvenlik arasındaki dengenin nasıl sağlanacağıdır. Milli güvenliğe aşırı ağırlık verme temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldıracağı gibi, karşıt durumda da, bir gerçek olarak önümüzde duran milli güvenlik kavramını reddetmek sonucu doğar. Milli güvenliğin gerektirdiği önlemlerle, kişi hak ve özgürlükleri arasında denge kurmak zordur. Bu denge hiçbir zaman tam olarak kurulamamıştır.

Türkiye'de de, diğer ülkelerde olduğu gibi, milli güvenliği ilgilendiren birçok olay olmaktadır. Bizde, milli güvenlik, dokunulmaz, tartışılmaz bir kavram olarak anlaşılmalıdır. Milli güvenlikle, milli çıkarlar ve politikalar arasındaki yakın ilişki gözden kaçırılmaktadır. Bir ülkenin iç ve dış tehlikelere karşı kendini koruması için, önceden hazırlanmış bir güvenlik politikası çerçevesinde hareket etmesi gerekiyorsa da, Türkiye'de genellikle, milli güvenliği ilgilendiren eylem ve davranışlara karşı resmi makamların tutumu, bu eylem ve davranışlar bir suç halinde ortaya çıktıktan sonra ve tamamen suç işlemenin etrafında yoğunlaşma biçiminde kendini göstermektedir. Siyasi partiler ve bunların birtakım temsilcileri, milli güvenliği kendi amaçları doğrultusunda yorumlamak ve kullanmak istemektedirler. Ekonomi ile milli güvenlik arasındaki yakın ilişki ve bazı ekonomisi gelişmiş ülkelerin, bu güçlerini kendi güvenlikleri açısından kullanmaları Türkiye'de sık sık unutulmaktadır.

V. 1961 Anayasasının 111 ve 1982 Anayasasının 118 inci maddeleri, Devletin milli güvenlik siyasetinin tayini, tespiti ve uygulanması ile ilgili kararların alınması ve gerekli koordinasyonun sağlanması konusundaki görüşlerini Bakanlar Kurulu'na bildirmek üzere, «**Milli Güvenlik Kurulu**»nun oluşturulmasını öngörmüşlerdir. Ayrıca, 2945 sayılı ve 9.11.1983 tarihli «**Milli Güvenlik Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Kanunu**» da, konuyu ayrıntılı olarak düzenlemektedir.

Ancak, 1961 Anayasasının Milli Güvenlik Kurulunu düzenleyen 111 inci maddesi ile 1982 Anayasasının 118 inci maddesi arasında birtakım farklar vardır:

a. 1982 Anayasasının 118 inci maddesi, Millî Güvenlik Kuruluna katılacak üyeleri tek tek göstererek Milli Güvenlik Kuruluna katılabilecek üyelerin sayısının sınırlı olmasını istemiştir.

b. 118 inci madde, Kurulun görev ve yetkilerini ayrıntılı bir biçimde belirtmiştir.

c. Anılan madde, Bakanlar Kuruluna, bazı konularda, Milli Güvenlik Kurulunun aldığı kararları öncelikle dikkate alma zorunluluğunu yüklemiştir.

d. Ayrıca, 118 inci madde, Jandarma Genel Komutanının da, Milli Güvenlik Kuruluna katılmasını öngörmüştür.

VI. Milli Güvenlik Kurulu ve işlevi tartışmalara da neden olmuştur. Milli güvenlik kavramının, temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında, Anayasa Koyucunun amacı ve isteği dışında genişletilmemesi gerekir. Bu iki kavram arasında hukuksal bir yaklaşımla kurulacak dengenin, Yargı Organı ve kararları tarafından gerçekleştirilmesi lâzımdır.

VII. Milli güvenlik kavramının tanımında ve kapsamının belirlenmesinde, hukuk devleti, Yargı denetimi, temel hak ve özgürlüklere ilişkin Anayasal güvenceler, takdir yetkisinin sınırlandırılması gibi esaslar önemle dikkate alınmalıdır. Milli güvenliğin sağlanmasına ilişkin idari bir kuruluşun da, danışma organı olarak, Anayasal bir temele oturtularak, olağanüstü yetki ve görevlerle değil, (çünkü, sıkıyönetim ve olağanüstü halin hukuksal rejimi ve organları ayrıdır) fakat, Bakanlar Kurulu'na uzman ve yardımcı bir kuruluş olarak, bu işlevini yerine getirmesinde büyük yararlar vardır.